

Helyszín: Tündérzug (valahol a Börzsönyben)

Szereplők: (fajnevek a tanárok, iskolások érdeklődése esetén)

Patak

Kósza Szél

Tündérek – kérészek – (*Ephemeroptera*)

Gömbi – sárga pizsamás gömböcugróka - *Sminthurinus aureus*

Fürge – *Dicyrtomina ornata*

Merész - *Sminthurus maculatus*

Morcos - *Allacma fusca*

Izgága - *Dicyrtoma fusca* (esetleg *Dicyrtomina violacea*-k)

Pöttöm - *Lipothrix lubbocki*

nyalókafák –

Pompás virágbogár – *Protaetia speciosissima*

Szarvasbogár – *Lucanus cervus*

Kaszáspók - *Rilaena trinagularis* és *Platybunus bucephalus*

Gumimatracok - Vízi ugróvillások

Ganéjtúró (trágyabogár)

Atkák

Auróra és Lumosz, a lidércfények - szentjánosbogarak (*Lampyridae*)

Tündérzug meséi

írta és fényképezte: Ujvári Zsolt

Dia 1-5: Messze-messze, túl a városok zaján, a Magas Hegyek zöld ormai mögött, a meredek sziklafalak őszöreg lábai alatt csordogál a kristálytisza vizű Patak. Valahol mélyen, az erdő szívében ered és sűrű lombok alatt bukdácsol lefelé a kanyargó völgyben. Néha sebesen szalad, bukfencet vet a mohos sziklákon és heverő fatörzseken, máshol lelassul, s békésen mossa partjának mélyvörös kavicsait. Ám létezik egy titkos hely, ahol a völgy szorossá szűkül, s itt Patak elbújik a fürkésző szemek elől. Áthatolhatatlan bozót övezi minden irányból. Ezt a helyet nem ismeri más, csak a szarvas, őz és róka, s ők is csak néha-néha tévednek arra, amikor rálelnek az eldugott csapásra, amely hosszú barangolás után egy varázslatos tisztásra vezet: Tündérzugba. S ha ide az emberfia valaha belép, tátva marad a szája. Amerre a szem ellát, minden ragyogó zöld, piros és arany. Égig érő égerfák ágaskodnak szabályos körben, lombjaikat széthúzzák, hogy beragyogjon a napsugár a kör közepén elterülő fekete tóra. A tó vize pedig folyvást kavargó, hiszen a csordogáló kis Patak úgy siklik bele a vörös sziklák alkotta csúszdán, akár egy hosszú menyasszonyi fátyol, s örömeiben soha meg nem álló, színes örvényeket kavar. Itt lakik egy szűk barlangban Patak jó barátja, Kósza Szél, aki éjjelente halkán füttyül a völgyben, messzire viszi a baglyok hangját, majd naphosszat faleveleket szór a Patak keltette örvényekre, hogy együtt terelgessék őket a vízen, akár az apró, színes papírhajókat.

Dia 6-8: S bizony nem véletlen Tündérzug a hely neve! Nyári napokon valódi tündérek seregei bontanak szárnyat a völgyben! Az ottlakók csak kérészeknek nevezik a törékeny lényeket, akik egy napon megjelennek, kavargó táncot lejtenek a víz fölött, majd amilyen hirtelen érkeztek, oly hamar eltűnnek, senki sem tudja, hová. Évről évre visszatérnek, egy koranyári reggelen apró, üvegtestű tündérek, nyár közepén hosszú fátylú, szépfejű, aranyszárnyú tündérek, nyár végén pedig nagy, kecses, fürgé röptű kérészek lengik be a völgyet. Cikázó táncukkal a magasba emelkednek, majd zuhanvást a vízfelszínre ereszkednek, s fátylúk épp csak sűrölje a tó sötét tükrét, ahogy keresztülhúznak egyik parttól a másikig. Az örvények ilyenkor elcsitulnak, fűszál sem mozdul, Patak, Kósza Szél és a völgy összes lakója csendesen csodálják a színes kavargást az ünnepnapokon, amikor e lények szárnyra kelnek.

Dia 9: Ám azt beszélnek, hogy sötét nyári éjszakákon más tündérek, imbolygó lidércfények is betévednek olykor Tündérzugba. Azt azonban senki sem tudta a helybeli aprónépek között, mik is lehetnek az éjszaka portyázó kóbor lények. A ganajtúró bogarak rá se hederítettek, hisz más dolguk is volt, nem győznek takarítani a szarvasok után, hogy megágyazhassanak utódaiknak. A nappali lepkék hitték is, meg nem is, hisz sosem láttak ilyesmit, mindig átalusszák az éjszakát. A tó öreg rákjai éjjel alig-alig láttak a vízfelszín fölé, az ezerlábúak rendszerint a friss gombákon lakmározta, s nem szívesen dugták ki fejüket a csemege alól. A partmenti kövek között bujkáló pókok fel-felkapták a fejüket a hírre, hisz közelebről is szemügyre vették volna a fényeket, a keresztespókok azonban letörték lelkesedésüket, mondván, az ő hálójukba bizony még sosem akadt lidércfény.

Dia 10-12: Ám az aprónépek legapróbbikának furdalta az oldalát a kíváncsiság. Az avarszőnyeg láthatatlan felfedezői ők. Szinte senki sem vett róluk tudomást, annyira cseppenként. Mókás kis színes gombócok csupán, csillogó fekete szemekkel, vidám pálcikalábakkal, kíváncsian fürkésző csápokkal. Népeik ezer meg ezerszám nyüzsögnek, matatnak mindenütt a lehullott ágakon és leveleken, de szinte sosem merészkednek elő a napra, mert az erős fény hamar kiszáritaná őket. Épp ezért is kedvelik annyira Tündérzugot, hisz Patak hűs vize mellett mindig biztonságot adó nyirkosság veszi őket körül. E lények amennyire aprók, épp annyira izgágák és félénkek. Akár egy fűszál árnyéka is elég

ahhoz, hogy ijedtükben nekirugaszkodjanak, s valahol egy szomszédos levélen érjenek földet. S nekik bizony a szomszédos levél oly messze van, mintha mi egy ugrással, egyetlen pillanat alatt szökkenhetnénk át a falu egyik végéből a másikba. Ezek az apró, színes, pattogó golyócskák a gömböcugrókák. S a gömböcugrókákon mindig úrrá lett a nyugtalanság, ha a lidércfényekről hallottak. Vajon mi szél hozta őket erre? Mit akarhatnak? Ránk vadásznak tán? Bogarak? Vagy **kérészek** ők is? **(Dia 13)** Valódi tündérek volnának? Esetleg az égbolt csillagai kószálnak el néha Szent Iván varázslatos éjszakáján? Aztán amilyen gyorsan terjedt a pletyka a zöld fényekről, oly hamar el is csendesült. Néhány nap elmúltával nem beszélt már róluk senki a gömböcugrókák között.

Ám egy szép nyári reggelen valami szokatlan dolog történt, s Tündéruzog lakói ekkor még nem is sejtették, mekkora változást hoz majd életükbe az a nap. A fülemüle éneke épp csak elhallgatott, a harangvirágok is álmosan nyújtózkodtak még, eszünkben sem volt megkondítani szép fejüket, nehogy felverjék a völgy lakóit.

Dia 14-16: S ahogy az első napsugár bepislákolta a legöregebb égerfa gyökerei közé, valaki mocomogni kezdett gombafonalakból szőtt takarója alatt. Ő volt Gömbi, egy egyszerű, sárga pizsamás legény, aki akkorka volt, hogy kényelmesen megpihenhetett volna akár egy gombostű hegyén is. Nem csak pizsamája, de harisnyái is sárgák voltak. Szerette ugyan az élénk színeket, de sosem akart igazán tarkabarka öltözetet húzni. Egyedül csápjai voltak vidám-lilák, amikkel épp az álmodást igyekezett kitérőlni szemeiből. Lassan kikászálódott a sűrűn szőtt gombapaplan alól, leakasztott a plafonról egy kövér harmatcseppet, s azzal ügyesen megmosakodott, majd felkerekedett, hogy meglátogassa kedvenc mezejét, s valami reggelinek való után nézzen. A gyökerek még nyirkosak voltak a párás reggelen. Gömbi nagyon szerette a nedves időt, s vidáman lépdelt a kisebb-nagyobb tócsák között. Néha megállt, hogy szürcsölgjön egy frissítő kortyot a gyökér szőrein kövérré duzzadt harmatból, majd lassan elérte a Színes Mező határát. Furcsa, tótágas rét volt ez, egy rég lehullott faág alján. Patak mindig nagyon ügyelt arra, hogy meg ne mozdítsa, el ne sodorja a faágot, mert tudta jól, hogy ide jár a gyökerek között lakó pöttömök apraja-nagyja. S így volt ez ma reggel is.

Dia 17: A dús, zöldellő algamezőn imitt-amott fehér, kék és rozsdavörös penészfoltok húzódtak, s közöttük hosszú, vékony nyélen furcsa, színes gömbök nőttek a magasba, olyanok voltak, akár az óriási nyalókák. Nyalókafák a gömböcugrókákhoz képest, de a futrinkák úgy sétáltak közöttük, mintha magas fűvű nyalókarét lenne csupán. Gömbi lekuporodott kedvenc ízű nyalókája alatt, majd jóízűen beleharapott. Gombaízű volt ez is, mint mindegyik, de Gömbi jobban szerette a pirosakat, mint a barnákat. Már épp jóllakott, amikor óriási zúgás támadt, s egy hatalmas repülő bogár árnyékolta be a napot. Körözve ereszkedett a mező felé, majd lassan leszállt a levelek közé. Potroha fel-le járt, amíg zihálva hajtogatta össze szárnyait smaragdszínű páncélja alá, majd végül annyit mondott: „Itt vannak!”.

Dia 18: A tüsténkedő ganéjtúrók ránéztek, de nem tudták mire vélni a fényes páncélú lovag, a **pompás virágbogár** szavait. „Kik vannak itt?” – kérdezte egy arra járó gömbászka, de addigra már népes csoport gyűlt a még mindig ziháló virágbogár köré. „Hát a lidércek!” – mondta. „Egy tölgyfa nedveit iszogattam épp, magasan a hegyoldalon, amikor megláttam a hatalmas agancsú **szarvasbogarat.** **(Dia 19)**

Beszédbe elegyedtünk, s ő pedig elmesélte, mit látott az éjjel. Repülni indult a holdfényben, amikor nem sokkal naplemente után imbolygó fény mozdult alatta a bokrok között. Lejjebb ereszkedett és követni kezdte, be, egészen a sűrű sötétbe. S amit ott látott, abba még az ő szárnyai is beleremegtek. Száz meg száz fénypont szelte át a homályt, fényesebben világítottak, akár a csillagok! Nem tudta meglesni őket, mert közeledtével szétrebbentek. De eljöttek, s itt élnek az áthatolhatatlan bozót rengetegében.” „Ugyan már! – vetette oda félvállról egy futrinka. „Te elhiszed azt, amit az a vén,

féleszű szarvasbogár mesél? Évekig élt lárvaként, egyedül a nagy korhadt tölgyben, nem is csoda, ha félrebeszél!”

Dia 20-21: Gömbi csak ült és hallgatott. Hitte is meg nem is, mindenesetre nagyon kíváncsi volt, kik lehetnek ezek a titokzatos idegenek. „Hát derítsük ki, igaz-e!” – csendült fel mellette egy vékony hangocska. Odapillantott, hát az egyik testvére mászott fel egy gomba tetejére, s onnan próbálta túlkiabálni a hitetlenkedő rovarokat. „Így van, derítsük ki, igaz-e” – csendült egy másik hang. Gömbi huga volt az. Harmincan voltak testvérek, s közülük egyre többen kezdték kiabálni ezt. Az egész sárga pizsamás gömböcugróka klán összeverődött, de a bogarak ügyet sem vetettek rájuk. Végül egy undok poloska közéjük tolakodott – akkora volt hozzájuk képest, mint egy hegyomlás –, s a gömböcök szanaszét pattogtak útjából. Csend lett. Mindenki ment a maga dolgára. A megbántott virágbogár csillogó páncélja alól előhúzta szárnyait, majd szomorúan a magasba emelkedett és odébbállt. A büszke gömböcök azonban fortyogtak a dühtől. Megelégtették már, hogy őket semmi más soklábú lény sem veszi komolyan, meg sem hallva vékony hangjukat. Mind visszasiettek a legöregebb égerfa gyökerei közé, s zúgolódva sűrögtek-forogtak a megbarnult faleveleken, majd hirtelen csend lett. Hajlott hátú gömböc botorkált elő egy sötét zugból (**Dia 22**), és a morajlás elült. Nagyobb volt, mint a klán bármely tagja, s öregebb, mint az országút. Lassan felcsoszogott egy sarjadó gomba tetejére, s így szólt: „Testvéreim, gyermekeim, unokáim és dédunokáim! Unokatestvéreim, sógoraim, vejeim és menyeim! Oly régóta halljuk a híreket, oly régóta furdal bennünket a kíváncsiság. Semmibe vesznek bennünket, a legapróbb munkásokat, pedig mi műveljük Tündérszug kertjeit, mi tartjuk tisztán az erdő talaját, mi gyomláljuk ki az algaszőnyeget és gombamezőket, de a nagyok meg sem hallják szavunk. Itt az ideje, hogy végre kiálljunk, s mi magunk járjunk utána, mi lehet ez a fenyegetés! Vigyék híret a többi klánnak! A Morcosoknak, akik a fák törzsét lakják, az Izgágáknak, akik az öreg taplógombákon vertek tanyát, a Merészeknek, akik a fűszálakon egyensúlyozva felmerészkedtek a magasba, csíkos pizsamás barátainknak, a Fürgéknek, akik lent élnek a nyílt avaron, de ne feledjétek a tóparton rejtőzködő Pöttömöket sem! Induljon útnak egy-egy futár, s holnap reggelre hozzon magával mind egy bátor gömböcöt, a klánok küldötteit, akik együtt elindulnak majd a sűrű bozóttba, a Patakon túlra, hogy fényt derítsenek a lidércek rejtélyére.” Az öreg befejezte mondandóját, sarkon fordult, leereszkedett a gomba kalapjáról, s a sokaság ismét morajlani kezdett. Futárok indultak a szélrózsa minden irányába, s eközben árnyék futott át a sárgapizsamás gömböcökön. Sosem a bátorságukról, sokkal inkább ügyességükről, óvatosságukról, leleményességükről, de leginkább óriási szökkenéseikről voltak híresek. Ki legyen hát a küldött? Vajon ki lesz elég bátor, hogy nekivágjon az ismeretlen vadonnak? Reggelre választani kell...

Dia 23-24: Teltek-múltak az órák, s a Nap lassan nyugodni tért a zöld ormok mögé. Sötétség ült a völgyre, a Hold vékonyka sarlója nem vert ezüsthidat a fekete tóra, s lebukni készült már a messzi hegyek fölött. Különös, csendes éjszaka volt, Patak is csak halkan csobogott. Nem neszezett a pocok, hallgatott a fülemüle, a tücskök sarokba tették hegedűiket. Érezni lehetett egyfajta vibrálást a levegőben, de senki sem sejtette, mi okozza azt. A természet csendben figyelt, de szemei most nem a szunnyadó völgyet fürkészték, hanem az áthatolhatatlan bozótot, ahol valami készülődött. Gömbi nem tudott aludni aznap éjjel. Izgatott volt, látni akarta már a messzi klánok bátor vitézeit, hisz sose látott még közről Morcost és Merészt. Pedig azt beszélik, ők a legnagyobbak s legerősebbek minden gömböcugróka közt. A Morcosok között állítólag akad olyan, hogy pusztán a feje nagyobb bármelyik sárgapizsamásnál, igazi békés óriások ők, de még így is eltörpülnek a bogarak és pókok mellett. S ahogy Gömbi a nagy találkozásról fantáziált, hajnalra elálmosodott, magára húzta takaróját, végül elszundított. Furcsa álma volt. Repült az erdő felett. Sosem látta még felülről az erdőt, de álmában elképzelte, milyen lehet. Végigtekintett a fákon, látta szaladni a patakot a holdfényben, felnézett a csillagos égre... A csillagok azonban megmozdultak. Zöld fények kezdtek leereszkedni körötte mindenütt, hátrafordult, s egy hatalmas fénygömb világitott arcába. Felriadt. Már tudta. Látnia kell. A

saját szemével. Egy határozott mozdulattal lelökte gombafonalakból szőtt takaróját, sebes léptekkel elindult befelé a kanyargó gyökereken át, mélyen az óriási éger talpai alá, hogy felkeresse a bölcs gömböcugrókát.

Dia 25: Az öreg még az igazak álmát aludta, amikor Gömbi csendesen megkocogtatta hátát lila csápjaival. „Vállalom.” – mondta. Az öreg nem szólt, csak némán, beleegyezően s büszkén bólintott.

Lassan felvirradt a nap, s egész sárgapizsamás tömeg verődött össze az égerfa alatti nagy, lapos kavicson, a gömböcugróka klán főterén. A küldöttek mind visszatértek a távoli rokon népek egy-egy vitéz felfedezőjének kíséretében. Gömbi életében először látta a többi klán tagjait. Hozzá képest mind óriási volt, különösen a **Morcos (Dia 26)**, amely úgy állt összeráncolt szemöldökével egy apró tintagomba csúcsán, mint egy hatalmas, faragott szobor. De mind közül a **Fürge (Dia 27)** volt a legdaliásabb! Sokkal karcsúbb és kecsesebb, mint az összes többi klán tagja, elegáns kabátján furcsa írásra emlékeztető lila mintákat viselt, s hátán hosszú, fehér sörény lobogott fel, ahogy Kósza Szél is odakucorodott Patak partjára, hogy megnézze, miben mesterkednek az összegyűlt gömböcugrókák.

„Fogy az idő!” – zendült fel a bölcs öreg hangja Gömbi háta mögött. „Napnyugtára el kell érnetek a rengeteget, ne késlekedjétek! Veszélyes lesz az út, s csak a legbátrabbak érhetnek célba.” A csapat tagjai mind készen álltak, egyedül Gömbi habozott még.

Dia 28: Szeretett volna elbúcsúzni legalább testvéreitől és szüleitől, de náluk a búcsú igen hosszú szertartás volt. Nem leheltek csókot egymás arcára, nem ölelték meg egymást, hanem hosszú csápjaikkal cirógatták végig a másik csápját üdvözlés vagy elköszönés gyanánt. Így Gömbi csak biccentett egyet apró fejével, majd a küldöttek társaságában elindult a Patak irányába.

Egy szarvas mindössze néhány szökelléssel szeli át Tündéruzgot, nem úgy a gömböcugrókák... Rájuk hosszú, fáradságos és veszélyekkel teli utazás várt a rengeteg széléig.

Dia 29: Nem ugráltak növényről növényre, mint a füvek között élő sáskák, vagy a lombkorona óriás hegedűsei, a lombszöcskék. Tartalékolták erejüket, s apró pálcikalábaikon **sétálva igen-igen lassan haladtak előre** a fekete tó partjára terített levélszőnyegen. Elhaladtak a színes gombamező mellett, végtelen hosszúnak tűnő nyirkos faágakon sétáltak végig, hatalmas kavicsokon baktattak keresztül, s bár tisztán hallották Patak és a vízesés csobogását, nem látták még a messzi vizet.

Dia 30: Kétóra gyaloglás után végül leültek **megpihenni** egy bükkfalevél rejtekébe, egy furcsa, tüskés kavics tetejére. A fölöttük sátorként húzódó levél fonákján gombák finom, selymes szövedékét pillantották meg, amely olyan volt, akár a vattacukor. Falatozni kezdtek hát. Észre sem vették, hogy Kósza Szél kíváncsian figyel a patak felé tartó kis csapatot. Most azonban, hogy a gömböcugrókák eltűntek szeme elől, kíváncsian kutatni kezdett utánuk az avarban. Egyszer csak halk csámcsogás ütötte meg a fülét, amely a bükkfalevél alól szűrődött ki. Azonban az ügyetlen szél túl közel hajolt, s óvatlanul fellibbentette a levelet. A gömböcugrókák mind a hat lába földbe gyökerezett a rémülettől, ahogy a gombaselymes sátortető egy pillanat alatt eltűnt fejük fölül. Ám amin álltak, az nem föld volt. Nem mohos szikla.

Dia 31: A furcsa tüskék között két óriási, fekete gömb vált láthatóvá, a Morcos épp az egyiknek támaszkodott, amikor megállt a falat a szájában. A két gömb pedig nem volt más, mint egy hatalmas szempár. A **kőszikla-szerű test** pedig se szó, se beszéd, emelkedni kezdett. Ekkor látták csak meg a hozzá tartozó nyolc, óriási lábat, amelyek végei csak valahol egészen messze érték el a talajt. Már kétség sem fért hozzá, valamilyen állat hátán pihentek meg, de a rémülettől továbbra sem tudtak moccanni. Az állat teste magasan az avar fölé emelkedett, majd a hosszú, vékony lábak óriási

léptekkel indultak meg, egyenesen a Patak felé. „Ne mozduljatok!” – szólalt meg végül a Merész. „Én már láttam efféle szerzetet!

Dia 32: Mifelénk **kaszáspóknak** nevezik őket. Békés óriások, nem vadásznak mérgezett tőrrel, mint a pókok. Csak jól kapaszkodjatok meg, mert igen-igen meg tudnak iramodni, le ne sodródjatok a hátáról!” „Ha én ezt a gyerekeknek elmesélem!” – kiáltotta a Fürge. „Százan vannak, de egyik sem fog hinni a fülének, hogy az apjuk egy ekkora óriást lovagolt meg!” Majd mind csöndben maradtak, és fűrkészték a hatalmas fekete szemeket, várva, mikor unja meg a kaszáspók a potyautasok cipelését.

Dia 33: Ám az óriás ügyet sem vetett rájuk, nyargalt keresztül a leveleken, majd elért egész a Patak melletti kavicságyra. Közel volt már a vízpart, de ahogy első lábai elérték a vízfelszínt, hirtelen megtorpant, s utasai akármilyen szorosan kapaszkodtak is, majd előrebuktak, egyenesen a hullámok közé. A kaszáspók ekkor hirtelen irányt változtatott, s útja a legközelebbi árnyat adó szikla felé vezetett. „Háromra mindannyian leugrunk!” – kiáltotta a Merész. „Egy... Kettő... Három!” Elrugaszkodtak mind, s hatan hatfelé spricceltek szét a megbokrosodott óriás hátáról, aki aztán gólyalábain suhanva hamar eltűnt a sziklák rejtekében.

Dia 34: Hogy megütötték-e magukat? Azt szokták mondani, kicsi a bors, de erős. Ez bizony igaz a gömböcugrókákra is! Akármilyen esetlen gombócoknak látszanak is ők, semmilyen **zuhanás vagy földet érés nem tesz kárt bennük**. Sőt! Rendszerint talpra esnek, mint a macskák, és még a legmeredekebb kőfalon is könnyűszerrel megkapaszkodnak. A hat legény feltápáskodott a kavicsok között, leporolták magukat, majd körbe gyűltek, hogy megvitassák, hogyan is jussanak át a következő akadályon. Hiszen ott csobogott előttük a hús vízű, rohanó Patak.

Dia 35 – (kép különlegessége, hogy az ugróvilla látható a gömböc potroha alatt): „Most mi tévők legyünk?” – kérdezte **az Izgága**, aki már nem fért a bőrébe és fel-alá sétált egy piros kavicson. „Nemsoká ránk esteledik, itt ez a rengeteg víz, s ha még egyikünk-másikunk jól is úszik, pillanatok alatt elsodor az ár!”

Dia 36: „Ugyan miért kellene úsznunk?” – kérdezte a **Pöttöm**, aki a fekete tó partján nőtt fel. „Mondjátok, ti még sosem jártatok vízen?” A többiek elkerekedett szemekkel csóválták a fejüket. „Pedig pofonegyszerű! Ne tegyetek hirtelen mozdulatot, lassan lépjete rá a víztükrre, aztán már csak siklani kell. Igen, te is, Morcos, még te sem vagy akkora, hogy ne bírjon el hátán a víz!”

Dia 37: Óvakodva, kissé bizalmatlanul **ráléptek hát mind a Patakra**. S csodák csodája, valóban nem merült el egy sem. Lábuk alatt behorpadt ugyan a vízfelszín, de mégis stabilan tartotta őket, még a zoknijuk szára sem lett vizes! Lábaikkal ügyetlenül kapálózva evezni kezdtek befelé a patak csendes öblében. Merész megpillantott valamit a szeme sarkából, majd Pöttömhöz fordult.

Dia 38: „Mik azok a furcsa, **kék matracok** a vízen? Sőt, a partra vetve is látok néhányat. Vadászok netán? Nagyon békésen ringatóznak, de nem szívesen mennék a közelükbe.” „Ó, ezek távoli rokonaink, a **vízi ugróvillások**! Békés, vendégszerető népek, gyerekkoromban sokat játszottunk velük a partmenti vizeken. Ők nem a gombamezőkre járnak reggelizni, hanem a nyílt vízre! Jobban is szeretik a felszínre potyogott, úszó virágpont majszolni, mint a gombaspórákat. Napközben pedig lustán kiheverednek a partra, vagy nádleveleken csónakáznak.” – mesélte Pöttöm. „Akkor hát nem lesz gond...” – s ahogy ezt Merész kimondta, abban a pillanatban oldalról nekivágódott egy sebesen sodródó faág. A gömböcugrókák ugyan résen voltak, s még időben el tudtak pattanni a veszély elől, de ugrás után egy pillanat alatt kint találták magukat a nyílt vízen (**Dia 39**), ahol a patak látszólag apró hullámai úgy hányták őket jobbra-balra, mint a legnagyobb tengeri viharok a parányi vitorlásokat. Kétségbeesett ugrabugrálás vette kezdetét, s a felfedezőik egyre többször estek hanyatt a hullámzó vízen, az Izgága csáuja el is merült már, amikor valami mellé siklott.

Dia 40: Az egyik lila gumimatrac volt az, a vízi ugróvillás, s szerencsére segítséget is hozott. „Hé pajtások! Nektek aztán jó kerekre nőtt a feneketek! Nem igazán vagytok azok az igazi, vízre termett jószágok, igaz-e?” S azzal a lendülettel **hátára kapta a pirosruhás gömböcugrókát**, aki már épp kezdett sülyedni a habokba. „No, szárazföldi patkányok!” – harsogta a morajlásban az áfonyaszínű vízi ugróvillás. „Látjátok azt a falevelet, amelyik épp felénk sodródik? Az lesz a mi csónakunk. Amint közelebb ér, pattanjatok fel rá! Ne féltsétek a vizet, csapjátok jól oda azt az ugróvillát, messzire dob majd titeket!” Így is történt, s pár pillanat múlva néhány vízi rokon társaságában ott szárítkozott mind a hat elázott gömböcugróka. Megtisztogatták csápjait, megfésülték szőreiket, mire az egyik viharvert matrac feléjük biccentett: „Osztán mi járatban erre mifelénk, ficsúrok? Merre tartotok? És hogy lehet, hogy önszántatokból ezekre a veszélyes vizekre eveztetek?” A gömböcugrókák elmesélték, miért is keltek útra, és hogy a Patak túlsópartján lévő sűrű bozótba, a Tündéruzogot körülölelő rengetegbe igyekeznek.

Dia 41-42: Az öreg, fakólila vízi ugróvillás a fejét ingatta. „Az bizony bajos lesz... Ez a csónak sosem fog kikötni a túlsópartra. Észrevettétek? A Patak egyre sebesebben folyik, közel a zúgó, és sok ilyen vízesés lesz még lentebb. Ideig-óráig kitart a bárka, de aztán vagy visszajöttök a mi partunkra a vízen, vagy hánykolódtok, ki tudja, még meddig.” A gömböcugrókák elcsüggedtek, s a Nap is lebukni látszott már a magas fák között. Tán sosem érnek oda, túl nagy fába vágják a fejszájukat.

Ám Kósza Szél ezúttal sem hagyta magukra őket. Észrevétlenül követte a vándorokat, akár az árnyék, nyomán csak imitt-amott libbent meg egy-egy levél az avarban. Sokkal óvatosabb volt, nem akarta megzavarni többé a felfedezőket. Amikor azonban meglátta, hogyan hánykolódik a színes parány-csapat a Patak habjain, gyorsan lesuhant a víz mellé, körbelengte a vízesést, s jó barátja fülébe súgott valamit. A Patak egy szempillantás alatt megszelídült, hullámai ellaposodtak, rohanása lelassult. Kósza Szél pedig a víztükör felett odasiklott a csónak mellé, lágyan kezébe fogta, s terelgetni kezdte a vízen, egyenesen a túlsópart irányába. A gömböcugrókák, de még a vízi ugróvillásoknak is elállt a lélegzete. „No, ti aztán kiváltságos szárazföldi patkányok vagytok! Nem sok hajósnak adatik ilyen szerencse!” – Mondta az egyik, békésen heverésző gumimatrac, s eközben a bárka puhán partot ért.

Dia 43: A gömböcök sorra **leugráltak** a falevélről, megköszönték a tapasztalt matrózok segítségét, búcsút intettek a távolodó bárkának, amit Kósza Szél lassan vissza is terelt a túlsópartra. Majd hátat fordítottak a víznek, s szembe találták magukat a **rengeteggel.**(**Dia 44**)

Azok számára, akiknek a legapróbb penészgombák sokasága is komplett erdő, a bozótos göcsörtös ágú cserjéi égisz érő fáknak tűntek. Tetőtől talpig végigmérték a célt, majd lassan besétáltak az elképesztően vastag törzsű, magasba vesző bokrok közé, s érezték, ahogy lépésről lépésre sűrűsödik körülöttük a sötétség. Az egész völgyre ráborult az éjszaka, de a rengeteg sűrűjébe még a Hold halovány ragyogása sem hatolt be, a vándorok lassan az orrukig sem láttak. „Most mi tévők legyünk? Merre keressük a repülő lidércfényeket?” – kérdezte Fűrge. A többiek hallgattak.

Dia 45-46: Morcos, aki egész út alatt egy szót sem szólt, most mély, reszelős hangján ennyit mondott: „Kövessetek!” Majd a testes, sötétbarna ruhás, szemöldökét mindig ráncoló óriás komótosan elindult felfelé az egyik égisz érő törzsön. A többiek követték, bár alig-alig láttak valamit, ezért csápjukkal mindig megtapogatták az előttük haladó hátát, hogy biztosak legyenek abban, hogy jó irányba haladnak. Hosszú-hosszú kaptatás következett a végtelenbe vesző úton, de odafent, a rengeteg bokrainak levelei között lassan felderengett az égbolt, s pislákolni látszott már néhány csillag is.

Valahol a cserje derekánál a gömböcugrókák végül megpihentek. Kimásztak egy vízszintes ágra, s onnan fürkészték a sűrű homályt, de egyelőre minden néma volt és mozdulatlan. Egészen addig, amíg egy ébredő macskabagoly velőtrázó rikoltása végül megtörte a csendet. A vándorok összereztek. Tudták jól, hogy nincsenek biztonságban, hiszen ilyenkor indulnak portyára az éjszaka vadásza. Fűrge

pókok kutattak mindenütt az avarban, a fakérgék repedéseiből lassan előkúsztak a gömböcugrókák rémtörténeteinek szereplői, a hírhedt, hatalmas ollójú álskorpiók. S bizony, még az atkák között is akadt egy-két goromba fráter, aki csipkelődve eredt néha a gömböcök nyomába, s ha már nagyon tolaodónak bizonyult, a békés gombaevők egy elegáns ugrással faképnél hagyták. A sötétben azonban bármelyik zugból veszély leselkedhetett rájuk, így hát összebújtak egy rés szélén, s mozdulatlanul kémlelték hol az égboltot, hol a sötét bozótost.

Dia 47: Egyszer csak az **tűzpiros Izgága** felkiáltott: „Oda nézzetek! Arra mozog valami!” S csápjával a hegyoldal irányába bökött.

Dia 48-49: Valóban, egy imbolygó, **erős fényvel világító zöld fénypont kezdett lefelé ereszkedni a lejtőn**. Majd megjelent egy másik, s **követte őket még öt, tíz, aztán száz**. A rengeteget lassan teljesen bevilágította a fénygömbök misztikus, sárgászöld ragyogása. Tétován keringtek a bokrok között, néha odaröppentek egy-egy levélhez, aztán lesiklottak a füvek közé. Nem foglalkoztak egymással, nem kergetőztek úgy, mint a fekete tó tünderei. Szemmel láthatóan kerestek valamit. Az ugrókák szájátva bámulták őket, csodálkozásukba azonban nem kevés izgalom és némi félelem is vegyült. Majd egyszer csak felcsendült Gömbi hangja: „Ott! Ott! Odalent a fűben! Ti is látjátok? Az egyik lidérc nem mozdul, mintha megült volna egy fűszálon! Talán őt közelebről is szemügyre vehetjük!” A gömböcök hümmögve helyesleltek, ám a ragyogó fénypont nagyon messze volt, tán órák alatt sem érnének oda.

Majd egy reszelős hang szólította meg őket, közvetlen a hátuk mögül. „Csak nem a fényhez igyekeztek, apróságok?” **Egy trágyabogár** pihent némán a bokor ágára kapaszkodva. **(Dia 50)** A sötétben ezeddig észre sem vették. De nyilvánvaló volt, hogy nem ő szólította meg a vándorokat. „Ki jár ott?” – kérdezte Merész. Majd a trágyabogár testén valami megmozdult. **(Dia 51)** Sőt, a bogár páncéljának alján és lábain egész nyüzsgés támadt, apró lábak sokasága és sárgásbarna testek rajzolódtak ki rajta. „**Atkák!**” – tört ki Fürgéből. A gömböcugrókák lassan hátrálni kezdtek, mire az egyik atka megszólalt: „Tán féltek tőlünk? Na tessék, már megint a régi történet... Aminek nyolc lába van, már biztosan csíp, rúg meg harap, igaz? Ijesztő, kártékony, és még sorolhatnám... Ugyanolyan utazók vagyunk, mint ti! Nem vagyunk mi holmi kullancsok, hogy megcsapoljuk a bogarat. De tudjuk jól, hova készül! Egy szarvas nemrég pottyantott oda egy kis csomagot, épp a fénypontok mellé. Nekünk az aztán az igazi terülj-terülj asztalkám! Tele finomabbnál finomabb falatokkal. Viszont a bogár már melegíti a motorokat, nemsoká indul a menetrend szerinti járat! Felszálltok? Jut itt még hely hat ilyen apróságnak!” A gömböcugrókák a fejüket vakarták, hitték is, meg nem is az atka szavait. Hiába, a nyolclábúakban nehezen bíztak meg, az előítéleteket pedig nehéz leküzdeni. Végül nem láttak más megoldást, felkapaszkodtak a bogár páncéljára, s befurakodtak az atkák közé. Azok keményen kapaszkodtak minden kiálló tüskébe vagy szőrszálba, hogy le ne pottyanjának az út alatt. A bogár pedig egyszer csak széttárta szárnyfedőit és a magasba emelkedett. Lassan körözni kezdett az ágak között, majd berepült az **imbolygó fénypontok sűrűjébe. (Dia 52)**

Nem zavarták a fények, számára csupán egy tájékozódási pont volt, s az bizony lent szaglott – bár számára inkább illatozott – a talajon. Néha olyan közel repült el egy-egy ragyogó gömb mellett, hogy Gömbi szinte megérintette volna azt, de mind a hat lábával szorította a bogár szőreit, hogy le ne pottyanjon a mélybe. A bogár néhány utolsó kunkor után ereszkedni kezdett, s valóban, épp amellet a fűszál mellett landolt, ahol a magányos fénypont ücsörgött. Az atkák, kissé modortalanul, búcsú nélkül, örömittasan ugráltak le a szállítóeszközként használt trágyabogár testéről, majd vidáman szaladtak a gőzölgő kupac irányába, s végül a gömböcugrókák is felocsúdtak és lepattogtak a páncélozott jármű fedélzetéről.

Úgy tűnt, a csapat végre célba ért. Egyetlen akadály állt köztük és a derengő fény között, de bátran nekivágtak.

Dia 53: Merész ment legelő, hiszen jól ismerte a járást a fűszálakon. Lassan, libasorban araszoltak felfelé, egyre közelebb és közelebb a fényhez. S ahogy mind közelebb értek, legnagyobb meglepetésükre egy bogár teste látszott kirajzolódni a ragyogásból.

Dia 54: Nem olyan bogár volt ez, mint a többi, amit eddig láttak. Sokkal inkább **valamiféle lárva**. Nem voltak szárnyai, s potrohának végén **egy zöld lámpást** viselt. Azt emelte épp a csillagok felé, mintha jelzőtüzet tartana. Talán épp várt valakit?

„Ezek volnának hát a rejtélyes lidércfények?” – gondolta Gömbi. S úgy tűnt, a sok-sok kaland hatására elszállt minden félelme. Közelebb lépett. Bár tudta, hogy a legtöbb bogár nem hallja meg a parányi gömböcugrókakat – legalábbis úgy tesznek, mintha nem hallanák őket –, és rendszerint ügyet sem vetnek rájuk a páncélos óriások. Most azonban úgy gondolta, szerencsét próbál, s ő bizony megszólítja a világító lényt. Felkapaszkodott egészen a fűszál hegyére, odasétált a bogár fejéhez, egyenesen a szemei elé, majd megszólalt, amilyen hangosan csak tudott: „Elnézést a zavarásért, de megkérdezhetem, ki vagy te, és mit csinálsz itt egyedül a sötétben ezzel a lámpával?” Legnagyobb meglepetésére a bogár megmozdult. Odafordította a potrohán világító lámpást Gömbi felé, és egyenesen a szemébe nézett. „No lám! Micsoda kedves apró lény vagy te! Ráadásul tiszteletudó! Én **Auróra vagyok, a szentjánosbogár**. A népünk szinte egész évben kövek alatt lapul itt a hegyoldalban, de ilyenkor, Szent Iván éjjelén előbújunk, hogy megtaláljuk szívünk választottját. Látod ott azokat a repülő lámpásokat? Azok a daliás hercegek! Nekünk, lányoknak azonban nincs szárnyunk, szerényen élünk. Így ezeken a nyári éjszakákon felkapaszkodunk egy fűszálra, meggyújtjuk mi is apró lámpásainkat, hogy idetaláljanak hozzánk a szárnyaló lovagok, s végre, hosszú várakozás után ránk találjon a szerelem. És benned kit tisztelhetek?”

Dia 55: Gömbi és a többiek szájatva hallgatták az ismeretlen lény történetét, majd Gömbi bemutatkozott. Szemükben már nem csak a zöld lámpás, hanem az izgalom és kíváncsiság fénye is csillogott. „Ó, akkor hát társat kerestek?” – kérdezte Fürge. „Ni csak, még több aprónép!” – mosolygott Auróra. „Így van! Mindannyiúnknak odakint röpköd a másik fele, a saját csillaga, s csak ez a néhány meleg nyári éjjel adatott nekünk, hogy egymásra találjunk.” „Milyen romantikus!” – szólt most lágyan a reszelős hang, s talán most először tűntek el Morcos homlokáról a ráncok. „Tudod, itt nem messze, Tündéruzban mindenfélét pletykáltak arról, mik lehettek valójában” – kezdte Merész. „Azért jöttünk e hosszú útra, hogy felfedezzük, mi állhat a rejtélyes fények hátterében. Álmomban sem gondoltam volna, hogy Ti az éjszaka tündérei vagytok! Épp úgy keresitek egymást, mint a rohanó Patak és a fekete tó kérészei!” „Tündérek, mi?” – kacagott fel Auróra. „Hát az igazán kedves tőled, gömböc uram! Szóval azt mondod, van itt a közelben egy patak? És egy tó is? Miféle hely ez a Tündéruz?” A gömböcugrókák pedig mesélni kezdtek. Meséltek a beszűrődő aranyfényről, a zuhatagról és a szivárványról, Patakról és Kósza Szélről, játékos örvényeikről, amelyekben vidáman kergetőznek az őszi levelek. Meséltek még Tündéruz minden lakójáról, a télről és hótakaróról, a jégcsaporgonáról, a szentjánosbogár pedig elcsodálkozott. „Tudjátok, mi sosem merészkedtünk még ki a rengetegből, nem is sejtettük, hogy egy ilyen mesébe illő hely rejtőzik itt a szomszédban! Talán udvariatlannak tűnhet a kérdés, de mit gondoltok, egyszer ellátogathatnánk oda?” – kérdezte Auróra. „Mi sem természetesebb!” – mondták kórusban a gömböcök. „Van hely bőven, főleg ilyen kedves lények számára, mint Ti!” – folytatta Merész. „Sőt, igazából hálásak lennénk, ha megmutatnátok magatokat, mert ilyen apró népeknek, mint amilyenek mi vagyunk, nem fog hinni senki.”

Dia 56: „Ó, várjatok!” – kiáltott Auróra, majd hirtelen a magasba emelte lámpását. „Ó az! Érzem!” S egy fénypont kivált a többi közül, mintha csak egyhullócsillag szakadt volna le az égboltról. Ereszkedni kezdett, imbolygó táncot lejtett Auróra körül, majd hirtelen leszállt. A **daliás szentjánosbogár lovag** forró ölelésbe zárta Aurórárt. A gömböcugrókák szégyellősen elfordultak, szemüket az ég felé emelték, és gyönyörködtek a kavargó táncban. Percek teltek el így, mire Auróra újra megszólította

őket. „Jó hírem van, apró uraságok! A párom, **Lumosz** szívesen hazaröpít benneteket! Gondolom, fáradtak vagytok már, számára pedig igazán nem nagy kitérő, hisz Tündéruzug itt van a szomszédban.” A gömböcugrókák szívesen fogadták az ajánlatot. Elbúcsúztak Aurórától, óvatosan felkapaszkodtak a szárnyas lovag hátára, majd a magasba emelkedtek.

Dia 57: A szentjánosbogár repült még két tiszteletkört párja fölött, beimbolygott a többi fénylő dalia közé, majd nagy lendülettel kirepült a rengetegből. Lámpása beragyogta az éjszakát, megcsillant a bokrok levelein, zöldre festette a patak hullámain, ahogy átrepültek fölötte, majd végül meglátták a hatalmas égerfát. A gyökerek felé irányították a szentjánosbogarat, aki készséggel leereszkedett. Tündéruzug népei azonban aludtak. Csak néhány pók neszezett az avarban, de a fény láttára fedezékbe vonultak. „Bárcsak itt maradnál, hogy mindenki lássa azt a csodát, amit átélünk” – szolt Pöttöm. „Most nem maradhatok” – mondta Lumosz. „Vissza kell térjek az én Aurórához. De holnap napnyugtára gyűljetek ide mind a népetekkel, kitaláltunk számotokra egy kis meglepetést!” S azzal huss, a szentjános felröppent.

Dia 58: Eljött a reggel, s virradatkor ismét **gyűlést** hívott össze a bölcs sárgapizsamás az égerfa gyökerei között. Határtalanul büszke volt dédunokájára, Gömbire, és az öt klán küldötteire. Elújságolta, miről hoztak hírt a bátor ifjak, s a sárga parányok szeme mind felragyogott. Izgalommal telt a nap, alig várták már a szürkületet.

Dia 59: Alkonyatra ifjak és vének is kiültek az éger gyökereire, s némán várták, vajon mi fog történni. Lassan előbújt a Hold, felpislákolnak a csillagok, de a szentjánosbogárnak híre sem volt. Valamit azonban érezni lehetett a levegőben. A tücskök, szöcskék ma is hallgattak, a Fülemüle is csendben figyelt. A szúnyogok zümmögése elhalkult. Kósza Szél is kíváncsian tekintett ki barlangja szájából, nem táncoltatta a fűszálakat.

Dia 60-61: Majd egyszer csak, a patakparti kövek között felgyulladt egy apró, zöld lámpás. Kisvártatva, nem sokkal mellette egy másik, a fű között egy harmadik, majd még öt, meg tíz, szinte felizzott a Patak medre, ameddig a szem ellátott. És ekkor elindultak a lámpások a rengeteg bokrai felől. Zöld fénycsóvák ragyogták be egész Tündéruzogot, fényesebbek, akár a csillagok. Már nem csak az aprónép, de egész Tündéruzug ámulattal figyelte a fülledt nyári este csodás fényjátékát, még a ganéjtúrók és a futrinkák is megálltak, hogy az ég felé emeljék tekintetüket. A fények pedig kergetőztek, tétova kunkorokat írtak le, megkörnyékezték a mederben ülő lámpásokat, majd lassan-lassan minden csillag megtalálta a maga párját. Az égerfától nem messze Gömbi ismerősöket pillantott meg. Auróra és Lumosz integetett felé egy kavics tetejéről. Ahogy leszállt az éj, a lámpások lassan kialudtak, s mindenki nyugovóra tért.

Attól a naptól kezdve még hetekig ragyogtak a mesés fények, s onnantól a völgy minden lakója várta az elkövetkező nyarak Szent Iván éjjelét, és az éjszakai tündérek visszatértét.